

Hlavní roli při dekarbonizaci tuzemské energetiky sehraje zemní plyn

24.4.2026 - | Teplárenské sdružení ČR

Spotřeba zemního plynu v ČR během 20 let vzroste o 25 %. Transformace teplárenství zajistí pokles emisí oxidu uhličitého o přibližně 6 milionů tun ročně. Využívání kotlů na plyn v domácnostech je ekonomičtější v porovnání s tepelnými čerpadly.

Čistší ovzduší, výrazný pokles emisí oxidu uhličitého, sezonní výpomoc pro obnovitelné zdroje energie nebo zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti dodávek tepla a elektřiny ve spojení s jejich nižší cenou. To jsou jednoznačné výhody využití zemního plynu, který se stane minimálně v následujících dvou dekádách hlavním palivem při dekarbonizaci energetiky v ČR. V souvislosti s tím odborníci očekávají, že spotřeba plynu v tuzemsku do roku 2040 stoupne až o čtvrtinu. Na tiskové konferenci se na tom shodli zástupci Českého plynárenského svazu, Teplárenského sdružení ČR a poradenské společnosti EGU.

„Zemní plyn se na následujících 20 let stane pro ČR základním palivem. Světové zásoby jsou dostačující a nevidím problém k nám plyn v potřebném množství dopravovat, a to ani s ohledem na očekávaný nárůst poptávky,“ řekl Josef Kotrba, generální ředitel Českého plynárenského svazu, s tím, že výrazně poroste i podíl zkapalněného zemního plynu neboli LNG. Plyn nalezne největší uplatnění v systému centrálního zásobování teplem, na němž jsou v Česku závislé čtyři miliony obyvatel. Podle J. Kotrby je současná plynárenská infrastruktura připravena zvýšenou poptávku teplárenství po plynu pokrýt.

„Zemní plyn je jedním z největších dekarbonizačních faktorů především pro náhradu uhlí v teplárenství a elektroenergetice. V těchto oblastech se už nyní realizují anebo připravují mnohamiliardové investice do plynových zdrojů. Ty budou nejen vyrábět teplo, ale také elektřinu, a to do značné míry v době, kdy ji nebude možné získat ze slunečního svitu a větru. Podle našich predikcí stoupne do roku 2035 výroba elektřiny z plynu 3,5násobně. Samotná plynofikace teplárenství je i investicí do flexibility a sezonní výroby,“ uvedl Michal Macenauer, ředitel strategie ve společnosti EGU.

V letech 2021–2024 se v teplárenském sektoru uskutečnila první etapa odchodu od uhlí, když bylo modernizováno za šest miliard korun deset menších teplárenských zdrojů dodávajících teplo více než 110 tisícům domácností. Roční pokles spotřeby uhlí dosáhl v tomto případě 514 tisíc tun a emise CO₂ se snížily o 600 tisíc tun. Velké teplárny v krajských městech na náhradě uhlí intenzivně pracují a tyto projekty budou postupně uváděny do provozu v letech 2027–2030.

„Provozovatelům tepláren se dosud podařilo obhájit 90 miliard korun v rámci Modernizačního fondu v programu HEAT, který je klíčovým zdrojem financí pro odchod tepláren od uhlí. Zemní plyn se díky tomu s 53% podílem stane nejdůležitějším palivem s ohledem na dekarbonizaci. Následovat bude biomasa s 29 % a energetické využití odpadů se 17 %. Stále ale platí, že provozovatelé tepláren v rámci plateb za emisní povolenky v období let 2021 až 2030 odvedou zhruba 160 miliard korun, což je podstatně více, než kolik z Modernizačního fondu získají,“ sdělil Jiří Vecka, ředitel Teplárenského sdružení ČR.

Díky plynofikaci a modernizaci tepláren dojde do roku 2030 podle EGU k významnému snížení emisí skleníkových plynů o přibližně 6 milionu tun CO₂ za rok. Nahrazení plynu za uhlí v domácnostech pak

ročně ušetří dalších 1,8 milionu tun CO₂ a v průmyslu dokonce 2,7 milionu tun CO₂. O teplotárních soustavách by se právě s ohledem na ochranu ovzduší a životního prostředí mělo uvažovat jako o první možnosti pokrytí dodávek tepla v urbanizovaných lokalitách s jeho vyšší spotřebou. V případech, kdy soustava zásobování teplem není k dispozici nebo se nachází v příliš velké vzdálenosti, případně v rozptýlené zástavbě rodinných domů, je vhodným řešením individuální plynové vytápění.

Podle M. Macenauera se domácnostem i nadále vyplatí investice do plynového kotle, protože vytápění plynem pro ně bude cenově výhodné minimálně do konce jeho předpokládané životnosti. „Domácnosti nemají ekonomický důvod urychlovat odchod od vytápění zemním plynem. Kotel na plyn je výhodný zejména mimo lokality s centrálním zásobováním teplem. Naopak instalace tepelného čerpadla je pro domácnost spojena s dalšími investicemi do rekonstrukce vytápění objektu. Ani doplnění o fotovoltaické panely ekonomickou bilanci nezmění, protože v zimě se hodně topí a málo svítí,“ připomněl M. Macenauer.

Analýza EGU potvrdila, že nákladovost tepelného čerpadla je v porovnání s plynovým kondenzačním kotlem vyšší, a to ve většině případů až do postupného zpoplatnění emisí systémem EU ETS 2 do roku 2035 ve výši 120 eur za tunu CO₂. Odborníci zároveň upozornili na tzv. energošmejdy, kteří lidem vnucují nové investice a nedávají jim úplné informace o jejich skutečné návratnosti.

Plynové teplotárny využívající technologii vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET) v následujících letech významně přispějí k zajištění výkonové přiměřenosti a nabídnou elektrizační soustavě ČR potřebnou flexibilitu v kritickém období transformace. Společně s již existujícími paroplynovými zdroji by měly do roku 2030 tvořit téměř 40 % kapacity říditelných zdrojů, tj. min. 4,3 GWe, a poskytovat rezervní a regulační výkon kdykoliv během roku, zejména v zimě, kdy bude nedostatečná výroba elektřiny z fotovoltaiky nebo větrných elektráren.

Klíčovým nástrojem jsou v tomto pohledu aukce provozní podpory na elektřinu z KVET, které umožní vybudování až 3000 MWe potřebného výkonu v teplotárnách. První již úspěšně proběhly v roce 2024, kdy uspěly výrobní s celkovým výkonem 1263 MW. Další aukce se uskuteční letos, kdy by měla být nabídnuta podpora pro 1800 MWe v nových a modernizovaných teplotárnách.

„Očekáváme od státu dokončení všech nástrojů potřebných pro transformaci teplotárenství ještě v tomto volebním období. Zejména jde o vypsání zbývajících objemu aukcí na podporu kombinované výroby elektřiny a tepla a schválení projektů v rámci Modernizačního fondu v programu HEAT, aby bylo možné co nejdříve zahájit a úspěšně realizovat přestavbu teplotárních provozů,“ zakončil J. Vecka.

<https://tscr.cz/hlavni-rol-i-pri-dekarbonizaci-tuzemske-energetiky-sehraje-zemni-plyn>